

ANIMATSION FILMLAR MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA VATANPARVARLIKNI TARBIYALASH VOSITASI SIFATIDA

*Ro'ziyeva Hamida Shodiyevna,
Qashqadaryo viloyati Nishon tumani
20-DMTT tarbiyachisi*

Annotatsiya. Maqolada maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda animatsion filmlarning ahamiyati haqida so'z boradi. Maqolaning birinchi qismida animatsio filmlar haqida ma'lumotlar keltirilgan va ba'zi-bir animatsion filmlar nomlari misol tariqasida sanab o'tilgan. Maqolaning ikkinchi qismida "Keling, jo'ja uyini topamiz" mavzusida atrofdagi dunyo bilan tanishish uchun to'g'ridan-to'g'ri ta'lim faoliyatining mashg'ulot ishlanmasini taqdim etilgan.

Kalit so'zlar: *animatsion filmlar, vatanparvar inson, vatanparvarlik ruhi, jasorat, maktabgacha yoshdagi bolalar, pedagogik vositalar, qahramon.*

Mashhur rus pedagogi V.A. Suxomlinskiy ta'kidlaganidek: "Vatanparvar insonni tarbiyalash – bu bolaning kundalik hayotini uning bu yoshida barcha anglaydigan va bajara oladigan ishlarini oliyjanob his-tuyg'ular bilan to'ldirish demakdir [2]. Maktabgacha yoshdagi bolalarning sevimli mashg'ulotlaridan biri so'zsiz animatsion filmlarni tomosha qilishdir. Animatsion filmlar bola uchun muayyan his-tuyg'ularni, quvonch, qayg'u, qo'rquv va hayratni boshdan kechirish imkoniyatidir.

Animatsion filmlar – bu hamma birgalikda o'ynashi, qo'shiq aytishi, raqsga tushishi mumkin bo'lgan o'yin va qanday bo'lishidan qat'i nazar, asosiysi inson o'zini qahramon – oq ot mingan shahzoda yoki go'zal malika kabi his qilish imkoniga ega bo'lishi. Animatsion filmlarga tarbiya vositalaridan biri sifatida qarash kerak. Agar siz maxsus tanlangan, "foydali" animatsion filmlardan foydalangan holda bolalar bilan maqsadli ish olib borsangiz, bu haqiqatan ham o'z samarasini beradi.

Hozirgi jamiyat munosib, tashabbuskor, bilimli, axloqiy fazilatlariga to'la, hayot qurishni biladigan, go'zallikni ko'ra oladigan, ezgulikni yomondan ajrata oladigan, eng

muhimi, o'z yurtining har tomonlama yetuk va barkamol, o'z mamlakati manfaati uchun mardona turishga va uni himoya qilishga tayyor fuqarolarini talab etadi.. "Hammasi bolalikdan boshlanadi ..." Va shuning uchun bolaning shaxsiyatini shakllantiradigan ta'lim tuzilmasi alohida ahamiyatga egadir. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun turli xil ommaviy axborot vositalari orasida animatsion filmlar alohida ta'kidlanadi, ular istisnosiz barcha bolalar uchun juda qiziqarli va jozibali. Maktabgacha yoshdagi bolalarni vatanparvarlik tarbiyasi turli xil pedagogik vositalar va usullardan foydalanish bilan ta'minlanadi.

Animatsion filmlar boy pedagogik imkoniyatlarga ega, ular atrofdagi dunyo haqidagi g'oyalarni kengaytiradi, bolaning so'z boyligini, dunyoqarashini kengaytiradi, uning xotirasini, tasavvurini va fantaziyasini rivojlantiradi. Bolalar qahramonlarning xatti-harakatlariga taqlid qiladilar, yaxshilikni o'rganadilar, yomonlikni rad etadilar, hissiy ehtiyojlarini tushunadilar, bola atrofdagi dunyo bilan munosabatda bo'lishni o'rganadi.

Animatsion filmlar samarali tarbiyachi bo'lib, ular so'zlar va rasmlarni birlashtiradi va bu bir vaqtning o'zida ikki idrok organining ishi: ko'rish va eshitishdir. Shu bilan birga yanada kuchli ta'lim vositasi uchun bola bilan ko'rgan narsangizni birgalikda tahlil qilishni qo'shish muhimdir.

Bolani vatanparvarlik ruhida tarbiyalash pedagogikaning eng dolzarb mavzularidan biridir. Bunday fazilatlarni tarbiyalash uchun o'zbek va chet el animatsion filmlarimiz mos keladi. Eng yaxshi animatsion filmlar kichik masallar ko'rinishida yaratilgan, chunki ana shunday qisqa, qiziqarli hikoyalarda chuqur ma'naviy ma'no yashiringan. Aksariyat animatsion filmlar nafaqat yaxshi qahramonlarning hayotini namoyish etadi va ular haqida gapiradi, balki haqiqiy insonning fazilatlarini ham o'z ichiga oladi.

Qahramonlarning jasoratlari bolalarda hayrat uyg'otadi va, albatta, ularni befarq qoldirmaydi. Bolalar, qahramonlar o'z oilasi va o'z yerlari uchun jonini berishga, xalq manfaati uchun qurbon bo'lishga tayyor ekanligini tushunishadi.

Ba'zi animatsion filmlar ro'yxatini keltirib o'tamiz: 1. "Qo'lqop"; 2. "Xazina". 3. "To'g'rivoy va egrivoy". 4. «Mushukning uyi»; 5. «Qizaloq va maymoq» ; 6. «Oltin

tarvuz»; 7. «Uch og'ayni botirlar»; 8. «Oltin baliq»; 9. «Etik kiygan mushuk»; 10. «Susambil» [4] va b.

Shunday qilib, animatsion filmlarning tovush, video va hissiy tarkibiy qismlarining uyg'unligi bolaning xotirasida saqlanib qoladi va agarda ular axloqiy tarbiyaning maqsad va vazifalariga muvofiq ravishda to'g'ri tanlangan bo'lsa maktabgacha yoshdagi bolalarning vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirish vositalaridan biri bo'lib xizmat qiladi.

E'tiboringizga maktabgacha yoshdagi bolalar kichik guruhi uchun **“Keling, jo'ja uyini topamiz”** mavzusida atrofdagi dunyo bilan tanishish uchun to'g'ridan-to'g'ri ta'lim faoliyatining mashg'ulot ishlanmasini taqdim etamiz.

Mavzu: “Keling, jo'janing uyini topamiz”

Guruh: kichik yosh

Maqsad: Yosh bolalarda har kimning o'z uyi borligi haqidagi g'oyani rivojlantirish; turli faoliyat turlari orqali atrofimizdagi dunyo haqidagi g'oyalarni shakllantirish uchun sharoit yaratish.

Vazifalar:

Ta'limiy: - bolalarning uy hayvonlari va ularning bolalari haqidagi bilimlarini mustahkamlash, tovushga taqlidni mashq qilish, - ob'ektlarni shakli va rangi bo'yicha o'zaro bog'lashni o'rganishni davom etish.

Rivojlantiruvchi: – she'riy nutq bilan birgalikda nutqni eshitish, nozik vosita ko'nikmalarini, harakatlarni muvofiqlashtirishni vosita faoliyati orqali rivojlantirish.

Tarbiyaviy: – uy hayvonlariga mehribonlik munosabatni, hissiy sezgirlikni, yaqinlariga muhabbatni tarbiyalash.

Materiallar va jihozlar: pape-mashe tuxumi, tovuq o'yinchog'i, tovuq, "Parranda hovlisi" ko'rgazmasi, molbert, mushuk, it, echki, uloq tasvirlangan siluetlar (qirqib olingan rasmlari), magnitafon.

Dastlabki harakat: Pape-mashe tuxumini yasash. Uy hayvonlarining didaktik rasmlarini tayyorlash. Barmoq va ochiq o'yinlarni o'rganish. Bolalar qofiyalarini o'qish, suhbatlar.

Lug'at ustida ishlash: tovuq, sariq, kichik, paxmoq, chiyillash.

Mashg'ulotning borishi:**1. Tashkiliy qism:**

Salomim so'lim-so'lim

Ko'ksimdadir o'ng qo'lim,

Odob bilan aytaman

“Assalomu alaykum!”

2. Asosiy qism: (Sirli musiqa yangraydi. Bolalar oldida katta pape-mashe tuxumi yotadi)

- Bolajonlar, bu nima? Sizningcha, ichkarida nima bor? (Bolalar javob berishadi.)

- Ko'raylikchi. (Tuxumni ochadi.) Bu kim? (Jo'ja). - Qanday jo'ja? (sariq, mayda, paxmoq)

- Bolajonlar, eshitinglar, bizning jo'ja jimgina ovoz chiqaradi. U qanday ovoz? (bolalar javoblari)

- Jo'janing aytishicha, u tuxumdan chiqqanida atrofda hech kim bo'lmagan va endi u uyi qayerdaligini bilmaydi. Yig'lama, jo'javoy, biz sizga yordam beramiz. Farzandlarimiz hayvonlar uchun uy topishda yaxshi.

B/o' «Kimning uyi?» (ob'ektlarni shakli bo'yicha o'zaro bog'lash).

-Ko'rdingmi, hammaga uy topdik, senga ham yordam beramiz. Jo'janing uyini qayerdan topsak bo'ladi?

She'rni eslaylik, kaftlaringizni tayyorlang:

Chumchuq tom ostida yashaydi,

Issiq teshikda sichqonchanning uyi bor,

Hovuzda qurbaqaning uyi,

Bog'dagi Jo'janing uyi.

“Hoy tovuq, uying qayerda?”

“U onasining qanoti ostida”

- Bolalar, ayting-chi, jo'janing onasi kim? (tovuq, dadasi-chi? (xo'roz) Tovuq va uning oilasi qayerda yashaydi? (parrandachilik hovlisida)

- Keling, u yerga boraylik.

“Tekis yo’lda” mashqi

Tekis yo'l bo'ylab yurar oyoqlarimiz / 2 marta aytiladi. Shunga o'xshash! (bolalar aylanada yurishadi). Tekis yo'l bo'ylab yugurar oyoqlarimiz / 2 marta aytiladi. Shunga o'xshash! (bolalar aylana bo'ylab yugurishadi). Tekis yo'l bo'ylab sakrar oyoqlarimiz / 2 marta aytiladi. (aylana bo'ylab sakrash).

- Shunday qilib, biz qishloqqa, parranda hovliga tushdik. Qarang, bizning jo'ja yagona yo'qolgan hayvon emas ekan, ana u kim? (mushukcha, buzoq, uloqcha, kuchukcha).

Bolalar, keling, barcha bolalarga onalarini topishga yordam beraylik!

B/o'. “Onamni topishga yordam bering”

- Mushukcha onasini nima deb ataydi? (xor va individual javoblar)

Mushuk paydo bo'ladi. Uning ketidan boshqa hayvonlar ham, oxirgisi jo'ja chiqadi.

- Shunday qilib, biz jo'janing onasini topdik va u bilan birga boshqa jo'jalar, qarang, har bir jo'janing o'z uyi bor - boshidagi qalpoq bilan bir xil rangdagi qobiq. Keling, jo'jalarni uylariga qo'yaylik.

B/o'. "Jo'ja, uying qayerda?" (ob'ektlarni rang bo'yicha o'zaro bog'lash)

- Bolalar, ona tovuq sizlarga rahmat aytadi va barchangizni o'ynashga taklif qiladi.

Kam harakatchanlik o'yini "Jo'ja, jo'ja, jo'jalarimning..."

Jo'ja, jo'ja, jo'jalarimning

Patlari sariq,

Sariq ko'zlari

Misoli tariq.

Jo'ja, jo'ja, jo'jalarimning

Patlari sariq,

Sariq ko'zlari

Misoli tariq.

Har kun ularga

Don dun beraman

Yo'qolmasin, deb

Sanab qoyaman.

Har kun ularga

Don dun beraman
Yo'qolmasin, deb
Sanab qoyaman.

Jo'ja, jo'ja, jo'jalarimning
Patlari sariq,
Sariq kozlari
Misoli tariq [3].

Mashg'ulotni mustahkamlash:

- Bolajonlar, biz kimga yordam berdik?
- Biz kimni qidirdik?
- Qaerlarda bo'ldik?
- Biz qanday uy hayvonlarini uchratdik?
- Jo'ja va tovuq uchun nima qildik? (bolalar javoblari)
- Barakalla, bolalar!

Yakuniy qism.

- Endi bolalar bog'chasiga qaytish vaqti keldi.
- Mana, qaytib keldik.
- Mashg'ulotimiz tugadi, rahmat.

Foydalanilgan adabiyotlar va resurslar:

1. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi, O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tashkilotlari uchun. Toshkent, 2022 y. 102 b. <https://mpe.uz/files/Ilk%20Qadam>
2. Сухомлинский В.А., Сердце отдаю детям. Москва, 2016. 320 с. <https://www.livelib.ru/book/1001548998-serdtse-otdayu-detyam>
3. https://t.me/s/bolajonlarga_sherlar?before=10
4. http://asilmedia.org/films/multfilmlar_multiklar/